

Aktualno	Ekonomsko ogledalo	UMAR
	številka 12/2003	str. 3

Stopnja realne rasti bruto domačega proizvoda je v tretjem četrtletju 2003 na medletni ravni znašala 2.3%, v prvih devetih mesecih skupaj pa 2.2%. Struktura rasti je precej podobna tisti iz drugega četrtletja 2003 in ne odstopa bistveno od predvidenih gibanj iz Jesenske napovedi (UMAR, 2003). Nadaljeval se je trend krepitve rasti domačega trošenja, ki se je začel v zadnjem četrtletju 2002: realna rast domačega trošenja je k 2.3-odstotni rasti BDP prispevala 4.5 odstotne točke (v zadnjem četrtletju 2002 3.2 o.t. in nato 3.5 ter 4.1 v prvem in drugem četrtletju 2003). Na drugi strani pa je bil prispevek salda menjave s tujino ponovno negativen in na podobni ravni kot v drugem četrtletju, 2.2 odstotne točke, kar je hkrati njegova največja negativna vrednost po letu 1999. Realna rast končne potrošnje je ostala na približno enaki ravni kot v prvi polovici leta, 2.9% na medletni ravni, pri čemer se je realna rast zasebne potrošnje ohranila na relativno visoki ravni iz drugega četrtletja, 3.2%, upočasnila pa se je realna rast državne potrošnje, 2.3%. Realna rast bruto investicij je h gospodarski rasti prispevala kar 2.3 odstotne točke, kar je največ v zadnjih treh letih. Od tega je skoraj polovica posledica visoke rasti zalog. Investiranje v osnovna sredstva je s 5-odstotno realno rastjo ohranilo raven rasti iz prve polovice leta, ob tem da ni bilo večjih enkratnih transakcij, ki so vplivale na še višjo medletno rast investicij predvsem v drugem četrtletju. Skladno z okrepljenim domačim povpraševanjem se je še nekoliko okrepila rast uvoza blaga in storitev, 6.7% na medletni ravni (v prvem in drugem četrtletju 5.6%). Prav tako je bila v tretjem četrtletju rast izvoza nekoliko višja kot v drugem, 3.2%, predvsem na račun krepitve izvoza v države CEFTE, Rusijo in ZDA. Pri tem se je obseg izvoza blaga na medletni ravni realno povečal za 4.2%, izvoza storitev pa zmanjšal za 1.2%.

V tretjem četrtletju 2003 se je medletna realna rast dodane vrednosti rahlo okrepila (od 2.1% na medletni ravni v drugem na 2.3% v tretjem četrtletju), vendar ostaja na skromni ravni, značilni že za prvo polovico leta. Najhitreje je, tako kot v prvih dveh četrtletjih, rasla dodana vrednost v storitvenih dejavnostih (3.4%), predvsem v finančnem posredništvu (5.3%), javni upravi (5.3%) ter gostinstvu (4.8%). Rast dodane vrednosti osnovnih dejavnosti pa je ostala skromna in nekoliko nižja od pričakovanj, najbolj zaradi še vedno šibke rasti predelovalnih dejavnosti, nekoliko pa se je umirila tudi aktivnost v gradbeništvu. Nižja od pričakovanj je bila tudi rast nekaterih storitvenih dejavnosti, predvsem prometa, skladiščenja in zvez.

Tudi v tretjem četrtletju 2003 se je nadaljevalo upadanje števila zaposlenih, ki se je kot posledica šibke gospodarske rasti pričelo v letu 2002. Zaposlenost se je na medletni ravni zmanjšala za 0.3%, od tega v sektorju družb za 0.5%, v sektorju gospodinjstva za 1.2 (predvsem na račun kmetov), v sektorju država pa se je povečala za 2.1%.

Čeprav je bila gospodarska rast v prvih treh četrtletjih nekoliko nižja od pričakovanj (Jesenska napoved 2003), pa več tekočih podatkov kaže, da se je v zadnjih mesecih leta začelo pričakovano gospodarsko oživiljanje – krepil se rast izvoza (gl. str. 4) in obsega industrijske proizvodnje (gl. str. 12), povečuje se kreditiranje gospodarstva in prebivalstva (gl. str. 8). Sklepamo, da je bila rast v letu 2003 le za okrog dve desetinki odstotne točke nižja od napovedi (2.6%), napoved za leto 2004 (3.6%) pa je še vedno realna.

Cene življenjskih potrebščin so se decembra povišale za 0.1%, kar je drugo najnižje povišanje v letu 2003. Skupno povišanje cen v letu 2003 je tako znašalo 4.6% (v 2002 7.2%), povprečna inflacija pa je znašala 5.6%. K povišanju cen v decembru so največ, 0.3 odstotne točke, prispevale višje cene v skupinah prevoz (tehnični pregledi) ter rekreacija in kultura, zaradi pocenitev obleke in obutve pa je bila decembrska inflacija nižja za 0.2 odstotne točke.

Počasnejša rast cen kot v letu 2002 je bila posledica: (a) *upočasnjene rasti reguliranih cen*: v letu 2003 so se povišale za 4.0% (v enakem obdobju leta 2002 za 9.2%). Njihov prispevek k inflaciji v letu 2003 tako ocenjujemo na 0.6 odstotne točke (v letu 2002 so prispevale 1.3 odstotne točke). (b) *manjšega povišanja posrednih davkov*: njihove spremembe so v letu 2003 k inflaciji prispevale 0.7 odstotne točke (v letu 2002 pa 1.7 odstotne točke). Poleg tega je aciklično prilagajanje trošarin pri tekočih gorivih prispevalo k umirjanju inflacijskih pričakovanj. (c) *počasnejše depreciacije tolarja*: medletna rast tečaja evra se je v letu 2003 znižala za 1.2 odstotne točke na 2.8% ob koncu decembra. Upočasnjevanje medletnih stopenj rasti tečaja evra v primerjavi z istimi meseci leta 2002 se je proti koncu leta povečevalo, ob upoštevanju visokega prenosa rasti tečaja evra na rast cen življenjskih potrebščin s šest- do devetmesečnim odlogom, pa se je prispevek rasti tečaja evra k inflaciji v letu 2003 zmanjšal za približno 0.8 odstotne točke.

UMAR je že v Jesenski napovedi 2002 predvidel, da bo za znižanje inflacije v letu 2003 na raven okoli 5% potrebno usklajeno delovanje vlade in Banke Slovenije. Na podlagi ukrepov, ki sta jih instituciji sprejeli do avgusta 2003, ko smo pripravili napoved inflacije v okviru Jesenskega poročila 2003, ter ob upoštevanju morebitnih enkratnih vplivov na cene (predvsem suša v poletnih mesecih) in dotedanega gibanja cen (inflacija je do avgusta nekoliko presežala našo takratno napoved), smo napoved inflacije septembra popravili navzgor, na 5.5%. Vlada in Banka Slovenije sta nato v zadnjem četrtletju leta 2003 povečali restriktivnost svojih politik in sprejeli dodatne ukrepe (Program za vstop v ERM II in prevzem evra ter odložitve povišanje reguliranih cen, do katerih bi prišlo v primeru ugodnih gibanj inflacije). Vlada je ob koncu leta sprejela tudi Načrt uravnovanja reguliranih cen v letih 2004–2005, ki predvideva še nižjo rast reguliranih cen od sedanje. Tako se bodo te cene letos povišale za največ 3.4%, v letu 2005 pa za 2.3%, njihov prispevek k inflaciji pa bo znašal 0.5 oz. 0.4 odstotne točke. Zaradi bistvenih sprememb, ki jih predstavlja sprejetje omenjenih ukrepov, bo UMAR do 15. januarja 2004 pripravil **ново napoved inflacije**.